

Stockholm den 8 mars 2010

R-2010/0026

Till Justitiedepartementet

Ju2009/9053/L6

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 7 december 2009 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet En ny kameraövervakningslag (SOU 2009:87).

Advokatsamfundet, som i huvudsak inte har någon erinran mot förslagen i betänkandet, anser att den föreslagna lagstiftningen i många avseenden innebär klara förbättringar i förhållande till nu gällande lagstiftning.¹ Enligt Advokatsamfundets uppfattning är den föreslagna lagen, i förhållande till nu gällande lag, bättre anpassad till syftet med och tillämpningen av kameraövervakning i ett modernt samhälle.

Advokatsamfundet har dock en rad synpunkter på de lagförslag som lämnas i betänkandet.

Inledningsvis vill Advokatsamfundet framhålla att det är positivt att regleringen kring kameraövervakning samlas i en lag; innehållande bestämmelser från lagen om allmän kameraövervakning och de bestämmelser i personuppgiftslagen som gäller kameraövervakning av plats dit allmänheten inte har tillträde. Advokatsamfundet anser vidare att de rättssäkerhets- och integritetsskyddsförstärkande förslagen är nödvändiga och positiva, t.ex. i fråga om särskilda bestämmelser om tillsyn, säkerhet, skadeståndsbestämmelser, upplysning om övervakningen, m.m.

När det gäller upplysning om kameraövervakning, ställer sig Advokatsamfundet till fullo bakom utredningens förslag om ett slopande av möjligheten att medge undantag från upplysningsskyldigheten, s.k. dold övervakning. Såsom anges bör det föreligga mycket starka skäl för att polisens och andra brottsbekämpande myndigheters möjligheter att använda hemlig kameraövervakning i preventivt syfte ska få regleras utanför tvångs-

---

¹ Advokatsamfundet hänvisar även till tidigare avgivet remissyttrande den 29 april 2003 över betänkandet Allmän kameraövervakning, SOU 2002:110 (Ju2002/9144/L5).

medelslagstiftningen.² Advokatsamfundet anser utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv att det är uppenbart att sådana skäl saknas.

Vidare är det positivt att utredningen inte anser det lämpligt att utvidga bankernas och affärernas möjligheter att förmedla bilder på brottsmisstänkta personer till varandra. Advokatsamfundet anser emellertid i detta avseende att en begränsning i stället bör införas. Advokatsamfundet anser vidare att förslaget om Datainspektionens tillsynsansvar är bra och bör leda till en mer enhetlig och lagenlig tillämpning och användning av kameraövervakning.

Advokatsamfundet är dock mycket kritiskt till förslaget om att det ska vara tillåtet att spela in bilder i butikslokaler enbart efter anmälan, något som i dag kräver tillstånd.

Vidare innebär den föreslagna lagens begränsade tillämpningsområde att privat kameraövervakning inte omfattas av lagstiftningen och att användningen av webbkameror och kameraövervakning av icke offentliga lokaler eller platser därför inte omfattas och därmed skulle bli helt fri. Utifrån ett integritetsperspektiv är detta självfallet något som starkt kan sättas i fråga. Om den privata sfären inte alls ska omfattas av lagstiftningen, bör i så fall sådan kameraövervakning regleras i annan särskild ordning; t.ex. genom ett straffrättsligt skydd mot olovlig fotografering och filmning i brottsbalken.

Advokatsamfundet vill även göra följande påpekanden när det gäller polisens möjlighet att bedriva kameraövervakning. Genom de föreslagna reglerna (11–13 §§) ges polisen långtgående möjligheter att bedriva kameraövervakning utan tillstånd och helt utan kontrollmöjligheter för det allmänna.

I § 13 stadgas att polisen utan tillstånd har rätt att bedriva övervakning på en viss plats under högst en månad innan ansökan om tillstånd ska ges in till länsstyrelsen. Ingen begränsning finns rörande antalet perioder som samma plats får övervakas, så länge någon form av uppehåll görs mellan perioderna. Till förebyggande av uppenbara kringgåenden som åsidosätter lagens skyddssyften måste bestämmelsen kompletteras med en reglering som förhindrar ett systematiskt bruk av sådan övervakning på samma plats. Behovet gör sig gällande med särskild tyngd mot bakgrund av att det i betänkandet inte kunnat utredas hur polisen använder sig av möjligheten idag, eftersom både statistik och annan dokumentation saknas.

Advokatsamfundet anser vidare att utformningen av bestämmelserna rörande polismyndighets kameraövervakning strider mot det integritetsskydd som i övrigt präglar lagen och kan inte finna något skäl för att en polismyndighet inte ska anmäla när kameraövervakning påbörjas, på sätt motsvarande det som stadgas i 16–18 §§.

---

² Advokatsamfundet hänvisar i fråga om lagstiftningen kring hemlig kameraövervakning till remissyttranden den 6 juli 2007 (Ju2007/5715/Å), den 27 juni 2007 (Ju2006/2494/Å) beträffande promemorian Frågan om fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning, Ds 20007:2, samt den 26 november 2003 i fråga om samma lagstiftning (Ju2003/7972/Å).

Advokatsamfundet anser vidare att det finns anledning att överväga kraven på innehållet i en ansökan enligt 17 §. Av betänkandet framgår att Datainspektionen vid en granskning av övervakning på skolor (enligt missbruksregeln) fann att det i flera fall inte ens övervägts om alternativa åtgärder, som på ett mindre ingripande sätt inkräktade på de övervakades integritet, kunde åstadkomma ändamålen. Av samma skäl som motiverar att ändamålen ska anges i ansökan om tillstånd, bör enligt Advokatsamfundets uppfattning det i bestämmelsen införas krav på att det till ansökan fogas en redogörelse för vilka mindre ingripande åtgärder som vidtagits eller övervägts innan ansökan om kameraövervakning görs.

Det är angeläget att kameraövervakning i framtiden inte blir en standardåtgärd, som vidtas utan föregående kritiska proportionalitetsbedömningar, även från sökandens sida. Den av Advokatsamfundet förespråkade ordningen om en redovisning av vilka mindre ingripande åtgärder som vidtagits, skulle sannolikt leda till såväl ett mer välavvägt bruk av kameraövervakning som rutiner vilka främjar mindre integritetskränkande åtgärder som annars riskerar att helt förbises.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg